Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

УДК 634:338.43(477.87)
DOI https://doi.org/10.32782/3083-7464-2026-2-64-70

Ю. Е. Ковач
директор філії,
Філія «Закарпаттяагропромпродуктивність»
Науково-дослідного інституту «Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового комплексу»
(с. Ботфалва, Україна)
E-mail: zakpp_uzhg@ukr.net
orcid.org/0009-0009-1539-275X

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ САДІВНИЦТВА В ЗАКАРПАТТІ

У статті проаналізовано сучасний стан, основні тенденції та перспективи розвитку садівництва в Україні та Закарпатській області з урахуванням виробничих, економічних, організаційних, технологічних і кліматичних чинників. Метою дослідження було оцінювання динаміки розвитку галузі, визначення основних ризиків її функціонування та обґрунтування перспективних напрямів підвищення ефективності виробництва плодово-ягідної продукції. Інформаційну основу дослідження становили статистичні дані щодо площ насаджень, урожайності та валового виробництва плодів і ягід в Україні та Закарпатській області за 2020–2025 рр., а також показники виробничо-економічної діяльності окремих сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств. Використано системний, порівняльний методи, аналіз і синтез, а також експертно-аналітичний підхід до оцінювання ризиків і перспектив розвитку галузі. Встановлено, що за скорочення площ плодово-ягідних насаджень в Україні з 191,0 тис. га у 2020 р. до 185,1 тис. га у 2024 р. спостерігалася тенденція до підвищення урожайності та валового виробництва в сільськогосподарських і фермерських підприємствах, що пов'язано з удосконаленням технологій вирощування, використанням інтенсивних насаджень та оптимізацією ресурсного забезпечення. Закарпатська область зберігає значний виробничий потенціал садівництва, демонструючи високі показники урожайності та активне закладання нових багаторічних насаджень за державної підтримки. Важливим чинником стабільності виробництва є впровадження краплинного зрошення, сучасних систем догляду за садами та технологій, адаптованих до кліматичних змін. Визначено ключові ризики розвитку галузі: нестабільність ринку, зниження внутрішнього попиту, зростання виробничих витрат, сезонні коливання цін, труднощі з логістикою та реалізацією продукції, агротехнологічні проблеми, поширення шкідників і хвороб, а також несприятливі погодні явища. Перспективи розвитку садівництва пов'язуються з модернізацією технологій, підвищенням урожайності, ресурсоефективністю, державною підтримкою, розширенням переробки та формуванням продукції з високою доданою вартістю.
Ключові слова: *садівництво, інвестиційна привабливість, Галузева Програма розвитку садівництва України, Державна підтримка галузі садівництва.*

Yu. E. Kovach
Director of the Branch,
Branch "Zakarpattiaahropromproduktyvnist" of the Research Institute
"Ukrainian Research Institute of Agricultural Production" (Botfalva, Ukraine)
E-mail: zakpp_uzhg@ukr.net
orcid.org/0009-0009-1539-275X

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF HORTICULTURE IN ZAKARPATTIA

The article analyzes the current state, major trends, and development prospects of horticulture in Ukraine and Zakarpattia region, taking into account production, economic, organizational, technological, and climatic factors. The aim of the study was to assess the dynamics of horticultural development, identify the main risks affecting the functioning of the sector, and substantiate promising directions for improving the efficiency of fruit and berry production. The information base comprised statistical data on the area of orchards and berry plantations, yield, and gross production of fruit and berry crops in Ukraine and Zakarpattia region for 2020–2025, as well as production and economic indicators of selected agricultural enterprises and farms. The study employed a systems approach, comparative methods, analysis and synthesis, and an expert-analytical approach to assessing development risks and prospects. It was established that despite a reduction in the area of fruit and berry plantations in Ukraine from 191.0 thousand ha in 2020 to 185,1 thousand ha in 2024, yields and gross production in agricultural and farming enterprises tended to increase, which was associated with the improvement of cultivation technologies, the establishment of intensive orchards, and more efficient use of production resources. Zakarpattia region retains considerable horticultural potential, demonstrating high yields and active establishment of new perennial plantations supported by state programs. An important factor contributing to production stability is the implementation of drip irrigation, modern orchard management systems, and technologies adapted to climate change. The main risks to horticultural development include market instability, reduced domestic demand, rising production costs, seasonal price fluctuations, difficulties with logistics and product sales, agrotechnological constraints, pest and disease pressure, and adverse weather conditions. Prospects for the sector are associated with technological modernization, increased productivity, resource efficiency, state support, expansion of fruit processing, and development of products with high added value.
Key words: *horticulture, investment attractiveness, Sectoral Programme for the Development of Horticulture in Ukraine, state support for the horticultural sector.*

ISSN 3083-7448 (PRINT)
ISSN 3083-7464 ONLINE)

Постановка проблеми. Садівництво – одна з пріоритетних галузей агропромислового комплексу країни. Реалізація економічних відносин з країнами Європейського Союзу (ЄС) потребує вжиття низки заходів щодо зміцнення економічного потенціалу садівництва. Під час війни скоротився вітчизняний ринок збуту продукції, подорожчала та порушилася логістика, подорожчали засоби захисту рослин та засоби виробництва, витрати палива та інші виробничі складові. Починаючи з 2000-х років, садівництво в Україні розглядається, як один із найбільш перспективних напрямів агробізнесу й економіки загалом, оскільки він створює високу додану вартість і забезпечує надходження до бюджету. Специфікою галузі садівництва і її перевагою є й те що вона потребує значної кількості робітників, це відкриває можливості створювати нові робочі місця. Разом із тим, розвиток галузі садівництва стримується низкою різного роду ризиків, а економічний механізм її функціонування потребує постійного вдосконалення з урахуванням змінних умов сьогодення, тому дослідження цієї тематики залишається актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведена аграрна та земельна реформа в Україні дала початок такому виду сільськогосподарського виробництва як промислове садівництво. Вперше термін «промислове садівництво» використовується в Галузевій програмі розвитку садівництва на період до 2025 року [5.] Варто зазначити, що питання розвитку садівництва загалом у різних аспектах і вдосконалення економічного механізму розвитку даного напряму досліджувалося широким колом вітчизняних учених. Шевчук Г. та ін. досліджували актуальні напрями вдосконалення державного регулювання розвитку садівництва та наголошували на доцільності розширення заходів державного стимулювання [1]; Галат Л. М. акцентувала увагу на державний, зокрема фінансовій підтримці галузі садівництва, зосереджуючись на тому, що вона виступає основним фактором підвищення конкурентоспроможності [2]; Савіна О. з колективом авторів досліджували садівництво як стратегічний напрям регіональної економіки регіону Закарпаття, акцентуючи при цьому увагу можливостях його розвитку на основі досвіду країн Європи [3]. Мельник В. І. Погріщук О. Б. вивчали питання формування економічного потенціалу галузі садівництва в контексті євроінтеграції [9]. Барабаш Л. О., Бублик М. О. та ін. досліджували основних шляхів щодо відновлення та модернізації садівництва [10]; Козіна Т. В. досліджувала потенціал садівництва і зазначала, що для його реалізації необхідними є організаційно-економічні перетворення з визначенням перспектив подальшого функціонування галузі [11]; Слепцова Л. П. досліджувала питання економіко-математичного моделювання оптимізації виробничих витрат у садівництві та обґрунтування їх оптимальної структури [12]; Комарова Н. В. та ін. досліджували екологічні й економічні аспекти сталого розвитку садівництва України [13]; а Roser Romero del Castillo та ін. розглядали можливості диверсифікації садівництва у випадку Іспанії для розширення можливостей створення доданої вартості в галузі [14]. Водночас в науковій літературі недостатньо розкриті проблеми та особливості функціонування галузі садівництва. У змінних умовах сьогодення необхідність поглиблених досліджень окресленого питання постійно зростає, зважаючи на вагому роль садівництва в структурі аграрного виробництва, передусім.

Мета статті – вивчення стану та перспективи розвитку садівництва з урахуванням основних ризиків, які його уповільнюють. Основними етапами дослідження були: аналіз поточного стану садівництва в Україні та в Закарпатському регіоні; визначення основних ризиків, які гальмують розвиток галузі; визначення перспектив розвитку.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження виконано з метою комплексного оцінювання сучасного стану, основних тенденцій та перспектив розвитку садівництва в Україні та Закарпатській області з урахуванням виробничих, економічних і організаційних чинників, що визначають функціонування галузі в сучасних умовах. Методологічну основу дослідження становив системний підхід до аналізу розвитку садівництва, за якого галузь розглядалася як сукупність взаємопов’язаних виробничих та економічних процесів, що характеризуються динамікою площ плодових і ягідних насаджень, обсягів валового виробництва та рівня урожайності. Для поглиблення оцінювання тенденцій розвитку садівництва абсолютні статистичні показники аналізували у взаємозв’язку, зокрема зміни площ багаторічних насаджень зіставляли з динамікою урожайності та валового виробництва продукції. Темпи зміни показників визначали ланцюговим методом, за якого кожний наступний рік порівнювали з безпосередньо попереднім роком. Для 2020 р., як першого року досліджуваного періоду, значення показника «% до попереднього періоду» розраховано відносно 2019 р., який використано виключно як базу порівняння та не включено до основного періоду дослідження.

Для регіонального аналізу обрано ФГ «Коник», ФГ «Перфект» та СОК «Дари Закарпаття» («Дари Берегівщини»), які представляють суб'єкти садівничого господарювання Закарпатської області, відрізняються масштабами виробництва та організаційною формою, використовують сучасні технологічні елементи вирощування, зберігання та/або переробки плодів і для яких доступні зіставні фінансово-економічні показники за 2022–2025 рр. Такий відбір дає можливість простежити особливості економічної реакції садівничих підприємств різного масштабу на зміни виробничого та ринкового середовища. Аналіз зазначених господарств має характер окремих кейсів і не передбачає статистичного поширення отриманих результатів на всю сукупність садівничих підприємств Закарпатської області.

У процесі дослідження застосовано комплекс загальнонаукових та економіко-статистичних

методів. Метод аналізу і синтезу використано для систематизації інформації про сучасний стан садівничої галузі, визначення взаємозв'язків між основними виробничими показниками та узагальнення чинників, що впливають на її розвиток. Порівняльний метод застосовано для зіставлення показників виробництва плодово-ягідної продукції в Україні та Закарпатській області, а також для визначення відмінностей між окремими роками досліджуваного періоду.

Узагальнення результатів аналізу поєднували з експертно-аналітичним оцінюванням основних ризиків та перспектив розвитку садівництва. При визначенні проблемних чинників враховували економічні, виробничо-технологічні, природно-кліматичні, ринкові та організаційні аспекти функціонування галузі. Перспективні напрями розвитку визначали на основі виявлених тенденцій зміни виробничих показників, сучасних технологічних підходів до закладання та експлуатації садів, можливостей підвищення урожайності та ефективності використання виробничих ресурсів.

Дослідження має аналітично-статистичний характер. Одиницею аналізу виступали статистичні показники розвитку садівничої галузі на рівні України та Закарпатської області, а в частині економічного аналізу – окремі суб'єкти господарювання.

Основні результати дослідження. За даними таблиці 1 площі насаджень плодових та ягідних культур в середньому з року в рік зменшуються. Так, у 2020 році вони становили 191,0 тис. га, тоді як у 2023 році – 187,1 тис. га, у 2024 році – 185,1 тис. га (табл. 1).

На таке скорочення вирощуваних площ впливає ряд факторів, а саме: відсутність фінансування, збільшення цін на вирощування культур та посадковий матеріал, відсутність налагоджених ринків збуту та ряд інших проблем. Але варто зазначити, що галузі плодово-ягідництва розвиваються, а технології вирощування постійно вдосконалюються, що забезпечує отримання вищих показників валового збору продукції та урожайності з одиниці площі.

Динаміка виробництва зерняткових культур додатково підтверджує, що площа насаджень і обсяг одержаної продукції не мають жорсткої прямої залежності. Для яблуні в Україні протягом 2021–2025 рр. площа насаджень змінювалася істотніше, ніж урожайність: остання залишалася порівняно стабільною і наприкінці періоду досягла найвищого наведеного значення. Це свідчить про те, що продуктивність насаджень частково компенсувала зміни їх площі. Для груші коливання площ були менш вираженими, а зміни валового збору переважно відповідали міжрічній мінливості урожайності. Отже, у короткостроковому періоді саме продуктивність одиниці площі виступала одним із визначальних чинників зміни обсягів виробництва зерняткових культур (табл. 2).

Ще виразніше така закономірність проявлялася у Закарпатській області. Площа яблуневих насаджень у 2021–2025 рр. залишалася відносно стабільною, тоді як урожайність змінювалася від 185,0 до 215,0 ц/га, а валовий збір – від 88,4 до 102,0 тис. т. Таким чином, зміни обсягів виробництва за відносно сталої земельної бази формувалися насамперед під впливом продуктивності насаджень. Зростання урожайності яблуні з 198,0 ц/га у 2021 р. до 215,0 ц/га у 2025 р. становило 8,6%, тоді як площа практично повернулася до початкового рівня. Це дозволяє розглядати

Таблиця 1

Стан виробництва плодово-ягідних культур в Україні та в Закарпатській області

Роки	Показники				
	Площа насаджень, тис. га	% до попереднього періоду	Обсяг виробництва, валовий збір, тис. тонн	% до попереднього періоду	Урожайність, ц/га
2020 рік					
по Україні	191,0	97,7	2023,9	95,5	105,6
в Закарпатській	13,4	99,2	100,8	75,8	80,1
2021 рік					
по Україні	190,5	99,7	2235,1	110,4	117,3
в Закарпатській	13,3	99,2	109,1	102,8	86,5
2022 рік					
по Україні	193,4	101,5	1995	89,2	116,1
в Закарпатській	13,4	99,4	106,1	97,3	84,3
2023 рік					
по Україні	187,1	96,7	1996	100,1	119,5
в Закарпатській	13,4	100,3	109,3	103,0	86,1
2024 рік					
по Україні	185,1	81,9	1315	99,7	131,5
в Закарпатській	13,0	97,0	110,8	101,3	185,1
2025 рік					
по Україні	167,0	109,1	1320	182,5	151,5
в Закарпатській	13,0	100,0	98,6	88,9	71,9

ISSN 3083-7448 (PRINT)
ISSN 3083-7464 ONLINE)

підвищення продуктивності насаджень як один із основних резервів нарощування виробництва без істотного розширення земельних площ (табл. 3).

Подібні особливості простежувалися для груші (табл. 4). Після зниження урожайності у 2022 р. до 127,5 ц/га у 2023 р. відбулося її відновлення до 134,3 ц/га, однак несприятливі погодні умови 2024 р. знову спричинили зменшення показника до 129,5 ц/га. У 2025 р. урожайність досягла 135,2 ц/га, що було найвищим значенням за аналізований період. Одночасне збільшення площі грушевих насаджень до 12,5 тис. га створило передумови для відновлення валового збору до 162,5 тис. т. Отже, результати свідчать, що валове виробництво формується внаслідок спільної дії двох компонентів – зміни площі плодоносних насаджень та їх урожайності.

Таблиця 2

Стан виробництва зерняткових культур в Україні

Показник	Роки				
	2021	2022	2023	2024	2025
Зерняткові (яблуня)					
Площа, тис.га	84,4	97,4	75,6	82,0	75,0
Валовий збір, тис.тонн	1278,9	1129,0	1173,0	1130,0	1170,0
Урожайність, ц/га	151,5	147,1	154,8	151,5	158,0
Зерняткові (груша)					
Площа, тис.га	12,0	11,8	12,2	12,3	12,5
Валовий збір, тис.тонн	163,3	147,0	163,8	156,5	162,5
Урожайність, ц/га	134,6	127,5	134,2	129,5	135,2

Таблиця 3

Динаміка показників вирощування зерняткових культур в Закарпатській області

Показник	Роки				
	2021	2022	2023	2024	2025
Зерняткові (яблуня)					
Площа, тис.га	5,3	5,1	5,1	5,0	5,2
Валовий збір, тис.тонн	88,4	90,2	100,5	95,0	102,0
Урожайність, ц/га	198,0	185,0	204,0	192,0	215,0

Таблиця 4

Динаміка показників вирощування зерняткових культур в Закарпатській області

Показник	Роки				
	2021	2022	2023	2024	2025
Зерняткові (груша)					
Площа, тис.га	0,9	0,85	0,9	0,95	1,1
Валовий збір, тис.тонн	11,0	10,1	11,6	10,5	12,1
Урожайність, ц/га	138,5	121,5	139,5	121,5	142,5

Міжрічні коливання продуктивності в Закарпатті значною мірою узгоджувалися з погодними умовами. Сприятливі умови вегетаційного періоду 2023 р. сприяли підвищенню продуктивності яблуні та груші, тоді як високі температури й дефіцит вологи у 2024 р. негативно позначилися на формуванні плодів. Наслідком теплового та водного стресу було не лише зниження продуктивності окремих насаджень, а й погіршення товарних характеристик продукції через зменшення середньої маси та калібру плодів. За таких умов технологічні засоби регулювання водного режиму, передусім краплинне зрошення, набувають значення не лише як інструмент підвищення урожайності, а й як механізм зменшення виробничого ризику за посилення кліматичної мінливості.

Виробництво плодів та ягід здійснюється нерівномірно по Україні, тому що залежить від агрокліматичних умов, забезпечення засобами виробництва, ведення інноваційних технологій та історичної обумовленості вирощування певних порід та сортів на конкретній території [4]. До регіонів, які сформували насадження багаторічних на десятках тисяч гектарів належать Дніпропетровська, Закарпатська, Київська, Львівська, Одеська, Хмельницька, Чернівецька області.

У 2021 році зафіксовано рекордні показники урожайності в окремих господарствах (70–90 т/га) в інтенсивних садах, завдяки впровадженню італійських систем догляду. Урожайність була рекордною в інтенсивних професійних садах, наприклад ФГ «Коник»Ужгородського району. Показники традиційно перевищували 50–60 т/га, 55–65 т/га. У 2022 році площі під яблунею дещо скоротилися, але валовий збір зріс. 2023 рік найбільш успішним був у плані урожайності, (сприятлива весна та достатня кількість опадів). 2024 рік: «Рік спеки» [15], аномальні високі температури у липні-серпні 27–32 ºС, спричинили швидке дозрівання плодів, валовий збір трохи знизився через меншу вагу окремих плодів. 2025 рік (багато молодих садів закладених за державними грантами у 2022 році почали повноцінно плодоносити).

Попри загальнонаціональний спад через війну, регіон зберіг виробничий потенціал. Відзначився зростання урожайності на 10–12% (2022–2023 рр.).

У 2024 році аномальна спека та засуха влітку призвели до зменшення калібру плодів у багатьох господарствах, проте загальний валовий збір залишився на стабільному рівні завдяки краплинному зрошенню в садах (ФГ «Коник, ФГ «Перфект»).

Стан та розвиток садівництва в Закарпатській області свідчить про високі урожайності плодів та ягід у сільгосппідприємств і фермерських господарств протягом останніх років, і очевидно, що не однозначну роль тут відіграла підтримка цього сектору виробництва з боку держави.

Виконаний аналіз свідчить, що можливості розвитку садівництва існують. Зокрема, що

підтверджує, є зростання врожайності зерняткових культур. Свідченням є, що виробники оптимізують виробництво через використання сучасних технологій. Перспективи розвитку садівництва вбачається і в тому, що галузь створює високу додану вартість і продовжує надходження до бюджету.

Разом з тим, розвиток галузі садівництва супроводжується низкою проблем. До ключових можна віднести нестабільність і непередбачуваність ситуації на ринку, зменшення внутрішнього попиту а також низку інших. Серед ризиків, з якими стикаються виробники у галузі садівництва:

– зростання собівартості виробленої продукції;

– цінові ризики від фактору сезонності (зниження цін на продукцію);

– матеріальні ресурси;

– транспортування і збут продукції;

– агротехнологічні ризики (грунт, грунтові води тощо);

– ризики шкідників і хвороб (забезпечення якісними засобами захисту зерняткових культур);

– кліматичні ризики (захист від весняних заморозків і аномальних літніх спек).

У виробництві плодово-ягідних культур (зерняткових культур) основна частка припадає на яблуню. В Україні з виробництвом яблук вирізняються регіональні лідери. Так, найбільше їх усіма категоріями господарств виробляється у Вінницькій області. Регіональним лідером промислового вирощування виступає Вінницька область 104,8 тис.тонн. У господарствах населення формувалися переважно за рахунок Вінницької, Чернівецької, Хмельницької, Львівської областей.

Україна – це плодівничий край з багатовіковою історією, тому в перспективі економічного розвитку державі галузь садівництва повинна займати гідне місце. Зважаючи на те, створення плодово-ягідних насаджень вимагає значних капіталовкладень.

Важливою маркетинговою складовою у формуванні пропозиції яблук виокремлюється сорт. В Україні серед сортів яблук популярні такі: зимові Айдаред, Голден Делішес, Ренет, Джонаголд.

Закарпатська область незважаючи на невеликі частки у структурі виробництва продукції рослинництва у Карпатському регіоні та в Україні має добрі темпи його зростання. Найкращі результати зростання, отримані у вирощуванні плодів і ягід фермерськими господарствами, які отримували відповідну державну підтримку.

Цього року Закарпатська область стала безперечним лідером за кількістю грантових заявок на створення нових багаторічних насаджень. Господарства регіону подали майже 40 заявок, плануючи висадити понад 600 гектарів садів, що становить майже 20% від площі, запланованої в межах цієї програми по всій Україні.

Найбільші площі відведені під яблуню (264,8 га) та фундук із волоським горіхом (262,7 га). Також активно висаджують лохину (33 га), груші (10 га),малину (5,2 га) та виноград (1,1 га).

Сади закладають як досвідчені фермери, такі як ФГ «Коник», ФГ «Ренет», ФГ «Перфект», ФГ «Угоча Беррі», СОК «Дари Берегівщини», ТОВ «Агромікс Закарпаття», так і нові, що готуються вийти на ринок. Наприклад, ФГ «Садвинкрафт» у Хустському районі вже висадило сучасні виноградні насадження.

На Закарпатті успішно працює фермерське господарство «Коник». В господарстві 750 тисяч яблунь, – під ними 164 гектари землі з 212-ти, 30 га під грушею, на 7 га вирощують черешню, сливу і абрикос. ФГ «Коник» виробляє близько 30 видів соку за особливою технологією. Господарство використовує сучасні технології в садівництві. Завдяки професійному підходу фермерське господарство збирає до 90 тонн яблук з гектару, понад 20 тонн черешні та 26 тонн груші. Господарство успішно розвивається, при цьому використовує різні методи. Один із них – участь у кредитній державній програмі «5–7–9», за якою отримало майже 5 мільонів гривень грантових коштів від держави в межах програм розвитку та державної підтримки малого і середнього підприємництва в Україні (табл. 5).

ФГ «Коник». Підприємство мало найвищі обсяги доходу серед розглянутих господарств: він зріс із 129,6 млн грн у 2022 р. до 243,0 млн грн у 2024 р., після чого у 2025 р. знизився до 201,8 млн грн. Чистий прибуток був максимальним у 2024 р. – 29,2 млн грн, тоді як у 2025 р. зменшився до 7,2 млн грн, що супроводжувалося зниженням рентабельності з 12,02 до 3,56%. у 2025 р., а кількість працівників скоротилася до 149 осіб.

ФГ «Перфект» засновано в вересні 2012 року. Площа саду 28 га. Вирощуються 14 сортів яблук: Голден Делішес», «Ранній Голден», «Ред Джонапринц», «Флорина», «Гала», «Фуджі», «Гренні Сміт», «Муцу», «Айдаред», «Чемпіон», «Пінова», «Джонаголд Супра», «Ред Чіф», «Ред Спур Делішес». Всі саджанці прищеплені за технологією М-9. На території саду працює крапельний полив.

ФГ «Перфект». Підприємство демонструвало суттєве нарощування доходу – з 8,55 млн грн у 2022 р. до 27,13 млн грн у 2024 р., однак у 2025 р. він дещо зменшився до 23,29 млн грн. Аналогічна тенденція спостерігалася щодо чистого прибутку: максимального рівня 6,57 млн грн він досяг у 2024 р., після чого скоротився до 2,43 млн грн у 2025 р.; рентабельність відповідно знизилася з 24,22 до 10,43%. Водночас активи підприємства стабільно зростали – до 40,06 млн грн, а чисельність працівників збільшилася з 11 до 16 осіб (табл. 6).

СОК «Дари Закарпаття» («Дари Берегівщини»). Підприємство займається садівництвом понад 20 років. Сільськогосподарський кооператив співпрацює з голландською консалтинговою компанією по технологічних рекомендацій щодо правил використання препаратів захисту насаджень яблунь. Крім цього використовують інноваційні засоби захисту від Corteva Agrisciense, які позволяють гарантувати високу якість і безпечність кінцевої продукції.

ISSN 3083-7448 (PRINT)
ISSN 3083-7464 ONLINE)

Таблиця 5

Фінансова діяльність ФГ «Коник», Ужгородського району

Показник	Роки			
	2022	2023	2024	2025
Дохід, грн.	129 588 000	149 236 000	242 959 000	201 814 000
Чистий прибуток, грн.	1 360 000	8 883 000	29 204 000	7 193 000
Рентабельність,%	1,05	5,95	12,02	3,56
Кількість працівників, чол.	169	166	184	149
Дохід на працівника, грн	766 793	899 012	1 320 429	1 354 456

Таблиця 6

Фінансова діяльність ФГ «Перфект», Ужгородського району

Показник	Роки			
	2022	2023	2024	2025
Дохід, грн.	8 553 400	22 925 500	27 133 300	23 290 900
Чистий прибуток, грн.	1 631 500	4 419 900	6 572 400	2 429 400
Рентабельність, %	19,07	19,28	24,22	10,43
Кількість працівників, чол.	11	15	16	16
Дохід на працівника, грн	777 682	1 528 367	1 695 831	1 455 681

Таблиця 7

Фінансова діяльність СОК «Дари Закарпаття», Берегівського району («Дари Берегівщини»)

Показник	Роки			
	2022	2023	2024	2025
Дохід, грн.	4 440 000	4 837 000	7 368 000	6 986 300
Чистий прибуток, грн.	17 000	14 000	78 000	46 200
Рентабельність, %	0,37	0,29	1,05	0,66
Кількість працівників, чол.	10	25	16	10
Дохід на працівника, грн	444 000	193 000	461 000	698 630

Господарство вирощує 12 європейських сортів яблук, а напої виготовляють на власній виноробній Gut Wine, налагодили випуск натурального яблучного соку «сидру» «CIDRE» Вирощені яблука зберігають у власних холодильних камерах. Частину врожаю підприємство експортує – серед партнерів уже є Франція, Велика Британія та інші країни. Продукцію також реалізують у провідних українських торгівельних мережах «Сільпо», «АТБ», «Екомаркет».

СОК«ДариЗакарпаття»(«ДариБерегівщини»). За наведеними в таблиці даними, у 2022–2023 рр. дохід кооперативу залишався на дуже низькому рівні – 4,44–4,83 млн. грн, тоді як у 2024–2025 р. різко зріс до 7,368 – 6,986 млн грн. Чистий прибуток відповідно збільшився з 17–14 тис. грн у 2022–2023 рр. до 78 тис. грн. у 2024 р., а рентабельність у 2024 р.– зросла до 1,05%, однак у 2025 р. прибуток зменшився до 46,2 тис. грн. відповідно рентабельність становила 0,66%. Таким чином, саме 2024–2025 рр. характеризувались суттєвим активізуванням фінансово-господарської діяльності кооперативу (табл. 7).

Висновки. Здійснивши аналіз динаміки розвитку садівництва, виробництва плодово-ягідних культур (зерняткових) можемо стверджувати, що даний напрямок садівництва розвивається з використанням сучасних технологій вирощування, адаптованих до змін клімату. Підтвердженням цього є те, що попри скорочення площ багаторічних насаджень, урожайність і валові збори культур характеризуються тенденцією до зростання.

Подяки. Автор висловлює подяку фахівцям та працівникам організацій і підприємств садівничої галузі Закарпатської області, інформаційні матеріали та виробничий досвід яких сприяли формуванню інформаційної бази дослідження та проведенню аналізу сучасних тенденцій розвитку садівництва.

Фінансування дослідження. Автор заявляє, що дослідження виконано без зовнішнього фінансування.

Конфлікт інтересів. Відсутній.

Авторський внесок. Ковач Ю. Е.: визначення концепції дослідження; підбір методів дослідження; аналіз даних; підготовка рукопису – первинний текст; підготовка рукопису – перегляд і редагування.

Декларація використання генеративного штучного інтелекту. Під час підготовки рукопису генеративні інструменти штучного інтелекту / ШІ-асистовані технології не використовувалися.

References

1. Shevchuk, H., Hontaruk, Ya.Yu., & Hirenko, M. (2022). Derzhavne rehuliuvannia rozvytku sadivnytstva v Ukraini [State regulation of horticulture development in Ukraine]. Ekonomika ta suspilstvo, 43. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-50 [in Ukrainian].

2. Halat, L.M. (2021). Derzhavna finansova pidtrymka haluzi sadivnytstva yak chynnyk pidvyshchennia yii konkurentospromozhnosti [State financial support for the horticulture sector as a factor in increasing its competitiveness]. Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika, 6, 44–55 https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.6.5 [in Ukrainian].

3. Savina, Shch., Sheidyk, K., Marhitai, L., Popovych, H., Vantiukh, O., & Hliudzyk-Shemota, M. (2024). Rozvytok sadivnytstva yak stratehichnyi napriam rehionalnoi ekonomiky Zakarpattia [Horticulture development as a strategic direction of the regional economy of Zakarpattia]. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 5(58), 380–389. https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.58.2024.4484 [in Ukrainian].

4. Matviichuk, N.P., & Mudrak, V.P. (2016). Stan haluzi sadivnytstva v Ukraini ta vyznachennia perspektyvnykh napriamiv yii funktsionuvannia [The state of the horticulture sector in Ukraine and identification of promising directions for its functioning]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, 13, 140–144. Available at: http://global-national.in.ua/archive/13-2016/30.pdf [in Ukrainian].

5. Ministerstvo ahrarnoi polityky Ukrainy, Ukrainska akademiia ahrarnykh nauk. (2008). Haluzeva prohrama rozvytku sadivnytstva Ukrainy na period do 2025 roku: zatverdzhena nakazom № 444/74 vid 21 lypnia 2008 roku [Sectoral Programme for the Development of Horticulture in Ukraine for the Period up to 2025: approved by Order No. 444/74 of July 21, 2008] [in Ukrainian].

6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2025). Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2024 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2024]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 268 [in Ukrainian].

7. Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti. (2024). Statystychnyi shchorichnyk Zakarpattia za 2024 rik [Statistical Yearbook of Zakarpattia for 2024]. Uzhhorod: Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti, 453 [in Ukrainian].

8. Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti. (2025). Statystychna informatsiia u Zakarpatskii oblasti: silske hospodarstvo, lisove hospodarstvo ta rybne hospodarstvo, 2025 [Statistical information in Zakarpattia Region: Agriculture, Forestry and Fisheries, 2025]. Available at: https://uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/apk/2025 [in Ukrainian].

9. Melnyk, V.I., & Pohrishchuk, O.B. (2023). Ekonomichnyi potentsial sadivnytstva u konteksti zmitsnennia intehratsiinykh vzaiemozviazkiv mizh Ukrainoiu ta YeS [Economic potential of horticulture in the context of strengthening integration relations between Ukraine and the EU]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia Ekonomika, 1(61), 26–31. https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1(61).26-31 [in Ukrainian].

10. Barabash, L.O., Bublyk, M.O., Fryziuk, L.A., Chorna, H.A., & Kostiuk, L.A. (2024). Naukovi zasady staloho rozvytku sadivnytstva v umovakh suchasnykh vyklykiv [Scientific principles of sustainable horticulture development under current challenges]. Sadivnytstvo, 79, 161–168. https://doi.org/10.35205/0558-1125-2024-79-161-168 [in Ukrainian].

11. Kozina, T.V. (2023). Potentsial sadivnytstva ta napriamy yoho efektyvnoho vykorystannia v umovakh Podillia [Horticulture potential and directions for its effective use in the conditions of Podillia]. Podilskyi visnyk: silske hospodarstvo, tekhnika, ekonomika, 1(38), 20–25. https://doi.org/10.37406/2706-9052-2023-1.3 [in Ukrainian].

12. Sleptsova, L.P. (2023). Ekonomiko-matematychne modeliuvannia optymizatsii vyrobnychykh vytrat u sadivnytstvi [Economic and mathematical modeling of production cost optimization in horticulture]. Visnyk ahrarnoi nauky, 2, 72–78. https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202302-10 [in Ukrainian].

13. Komarova, N.V. et al. (2025). Stalyi rozvytok sadivnytstva v Ukraini: ekolohichni ta ekonomichni aspekty [Sustainable development of horticulture in Ukraine: ecological and economic aspects]. Ahrosvit, 4, 91–97. https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.4.91 [in Ukrainian].

14. Romero del Castillo, R., Sans, S., Casafias, F., Soler, S., Prohens, J., Diez, M.J., & Cacals, J. (2021). Fine tuning European geographic quality labels, an opportunity for horticulture diversification: A tentative proposal for the Spanish case. Food Control, 129, 108196. https://doi.org/10.1016/j.foodcont.2021.108196.

15. Meteo Archiv. (n.d.). Arkhiv pohody Ukrainy po mistakh, po rokakh [Weather archive of Ukraine by cities and years]. Available at: https://meteoarhiv.com.ua/city/uzhhorod?utm_source [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 11.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.10.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2026